

ΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΩ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΙΒΗΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΘΑΣΟΥ

Ἄθανασίου Ἐ. Καραθανάση
Μοναχοῦ Μαξίμου Ἰβηρίτου (Νικολοπούλου)

Ἡ νῆσος Θάσος κείται εἰς ἀπόστασιν 30 περίπου ναυτικῶν μιλίων ΒΑ τῆς παλαιφάτου Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων καί εἶναι ἀμφότεραι ὄραταί μεταξὺ των, ἐκτός σπανίων περιπτώσεων πού ἡ ὄρατότης μηδενίζεται λόγω τῶν καιρικῶν ἀλλαγῶν. Αἱ πνευματικάι σχέσεις αὐτῶν καθορίζονται ὡς ἑξῆς:

Α') Ἰβηρικά Μετόχια εἰς τὴν Θάσον

Ἡ Μονή Ἰβήρων ἐκέκτητο ἀπ' αἰῶνων δύο ἱστορικά Μετόχια εἰς τὴν νῆσον ταύτην, κείμενα εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν χωρίων Κακιᾶς Ῥάχης ἢ Καλῆς Ῥάχης (Καλλιρῥάχης) καί Κάστρου Λιμεναρίων. Τὰ Μετόχια ταῦτα, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκείσε Ἀγιορειτικῶν ἢ καί μὴ Ἀγιορειτικῶν Μετοχίων¹, ἐκηρύχθησαν ἅπαντα ἀπαλλοτριωτέα πρὸς γεωργικὴν ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν ἐντοπίων καί προσφύγων βάσει τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1927 Ν. Δ. περί ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ καί Λήμνῳ Μοναστηριακῶν κτημάτων, τοῦ ἀρθροῦ 37 τοῦ Ἀγροτικοῦ Νόμου ὡς καί τὴν ὑπ' ἀριθ. 56 Γνωμάτευσιν τοῦ Συμβουλίου Ἐπ/μοῦ τῆς 7 Ἰουλίου 1927. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐγνώσθη εἰς τὰς Ἱ. Μονάς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 108855/30 Ἰουλίου 1927 ἐγγράφου τοῦ

1. α) Παντοκράτορος Λιμένος, β) Βατοπαιδίου Λιμένος, γ) Ἁγίου Δημητρίου Ποταμιᾶς, δ) Φιλοθέου Θεολόγου, ε) Διονυσίου Θεολόγου, στ) Κουτλουμουσίου Λιμεναρίων, ζ) Χιλανδαρίου Λιμεναρίων, η) Σταυρονικήτα Μαριῶν, θ) Ξηροποτάμιου Μαριῶν, ι) Καρακάλου Μαριῶν, ια) Παντοκράτορος Καλῆς Ῥάχης, ιβ) Εἰκοσιφοινίσσης Σωτήρος, ιγ) Ἁγίου Παύλου / Σίμωνος Πέτρας Σωτήρος, ιδ) Ἐσφιγμένου Καζαβητίου, ιε) Ξηροποτάμιου Καζαβητίου, ιστ) Λαύρας Καζαβητίου, ιζ) Ζωγράφου Ῥαχωνίου, ιη) Διονυσίου Ῥαχωνίου, ιθ) Βατοπαιδίου Ῥαχωνίου. - Βλ. τὰ ὑπ' ἀριθ. 108855/30-7-1927 καί 13644/2 -9 - 1927 ἐγγράφα τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καί Γραφείου Ἐπ/μοῦ Καβάλας τοῦ Φακέλλου τῶν ἐν Θάσῳ Ἰβηρικῶν Μετοχίων, ὑπογεγραμμένα τό πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἀ. Παπαναστασίου καί τό δεύτερον ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου Δ. Β. Πεχλιβάνογλου.

Ἐπιχειρήματα Γεωργίας, κοινοποιηθέντος ὁμοῦ μετά τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13644/ 2 Σεπτεμβρίου 1927 σχετικοῦ ἐγγράφου τοῦ Γραφείου Ἐπ/σμοῦ Καβάλας. Ἡ ἐκδίκασις, τελικῶς, τῶν κτημάτων τῶν ἐκεῖσε δύο Ἰβηρικῶν Μετοχίων, ἅτινα ἐκηρύχθησαν ἀναγκαστικῶς ἐξ ὀλοκλήρου ἀπαλλοτριωτέα, ἔλαβε χώραν εἰς Θάσον τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1931 (22 καὶ 28 τοῦ μηνὸς ἀντιστοίχως).

Αἱ ἐκτάσεις τῶν δύο Μετοχίων βάσει τῶν ἀποδεικτικῶν τῆς Μονῆς καὶ τῆς τότε διενεργηθείσης αὐτοψίας ἀπετελοῦντο: α) ἐκ χιλίων ἐννεακοσίων τεσσάρων μεγάλων, ὑγιῶν καὶ παραγωγικῶν ἐλαιοδένδρων ἐπὶ ἐδαφῶν προσφόρων δι' ἐλαιοπαραγωγὴν, β) ἐξ ἑκατὸν ἐλαιοδένδρων παραγόντων ἐλαίας πρὸς βρῶσιν, γ) ἐξ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος στρέμματος χορτολιβαδίου, δ) ἐκ μιᾶς ἀμπέλου ἐκτάσεως δύο στρεμμάτων, ε) ἐκ δέκα καὶ ἡμίσεος στρεμμάτων ἀγρῶν καὶ στ) ἐξ ἑνὸς σιδηροῦ ἐλαιουργείου κειμένου ἐν Λιμεναρίοις, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ἰδιοκτήτρια Μονὴ ἐξέθλιβε τὰς ἐλαίας αὐτῆς². Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐν λόγω περιουσία ἀπεκτήθη ὑπὸ δωρεῶν εὐσεβῶν κατοίκων εἰς μνημόσυνον αὐτῶν, καθὼς καὶ ὑπὸ διαφόρων ἀγορῶν τῆς Μονῆς ἢ δραστηριοτήτων τῶν ἐκεῖσε ὑπευθύνων Ἰβηρικῶν πατέρων.

Ὁ Μοναστηριακὸς Φάκελλος τῶν Μετοχίων εἶναι εὐμεγέθης καὶ περιλαμβάνει ποικίλα πρωτότυπα ἔγγραφα ἀπὸ τοῦ 1800 ἕως τοῦ 1932, ἦτοι: Ἐπιστολάς τῶν ἐκάστοτε Οἰκονόμων τῶν Μετοχίων, Κατάστιχα, Συμφωνητικά, Συμβόλαια ὑπενοικιάσεων, Πωλητήρια, Ἀνταλλακτήρια κτημάτων, Μαρτυρικά ἔγγραφα, Πρακτικά Συνεδριάσεων, Τηλεγραφήματα κ.ἄ. Πλέον τούτων ὑπάρχει καὶ ἕτερος ὑποφάκελλος μὲ νεώτερα ἔγγραφα, πού ἀφοροῦν μίαν ἐναπομείνασαν λιθόκτιστον διώροφον οἰκίαν εἰς τὰ Λιμενάρια, ὁμοῦ μετά χορτολιβαδικῆς ἐκτάσεως 3 1/2 στρεμμάτων πέριξ αὐτῆς³. Ἡ οἰκία αὕτη ἐξαιρεθεῖσα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ μετά τοῦ περιβόλου αὐτῆς ἐκτὸς ἀπαλλοτριώσεως, κατεπατήθη ἀργότερον ὑπὸ τινος οἰκογενείας. Ἐπανήλθεν ὁμως πρὸ δεκαετίας εἰς τὴν κυρίαρχον Μονήν, κατόπιν δικαστικῶν ἐνεργειῶν.

Ἡ προσφορά τῆς Ἰ. Μονῆς Ἰβήρων εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἦτο μεγάλη καὶ ἀνεκτίμητος, τόσον ἀπὸ πνευματικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ὑλικῆς πλευρᾶς. Ἐξ ἴσου σημαντικὴ ἦτο καὶ ἡ βοήθεια τῆς ἰδίας Μονῆς ἐκ τῶν προσόδων τῶν ἐκεῖσε Μετοχίων τῆς. Ἄξιον ἐπίσης ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ ἐν Λιμεναρίοις διςυπόστατος Ἰ. Ναὸς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ Ἁγίου Νικολάου ἀνηγέρθη τὸ 1880 εἰς ἄλλοτε ἰδιόκτητον τῆς Μονῆς χώρον ὑπὸ τοῦ ἐκεῖσε οἰκονόμου μοναχοῦ Γερασίμου Ἰβηρίτου, δι' ἐξόδων τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Ἀθανασίου

2. Βλ. τὸ ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1933 ἔγγραφο τοῦ ἀνωτέρω Φακέλλου τῆς Μονῆς, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου Ἰωάν. Παρασκευοπούλου, Ἐπιθεωρητοῦ Γεωργίας, καὶ Δημητρίου Βασ. Σκούρα, δικηγόρου παρά τοῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ Δικαστηρίοις.

3. Βλ. τὴν ἀπὸ 29-9-1954 ἐπιστολὴν τοῦ κατοικοῦ Καλλιῶνάκης κ. Ἰωάννου Γ. Λεονταράκη τοῦ ἀνωτέρω ὑποφάκελλου τῆς Μονῆς.

Ὁ ἐν Λιμεναρίοις δισπύστατος Ἰβηρικὸς Ἱ. Ναός.

Ἰβηρίτου καί μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίου ναοῦ τῆς Μονῆς⁴. Πρόκειται διὰ κεραμοσκέπαστον μικρὰν βασιλικήν μέ ἀπλοῦν ξύλινον τέμπλον ἐγγύς τῆς παραλίας, περιβαλλομένην ὑπὸ οἰκιῶν. Ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς ὑπάρχει ἡ κατωτέρω ἀνορθόγραφος ἐπιγραφή μέ συμπεπυκνωμένα κεφαλαῖα γράμματα: "Η ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ / ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ / Ο ΕΒΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ / ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ(Υ) / ΚΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ / 1880 ΚΘ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ". Ὁ ναός οὗτος εὐρέθη εἰς τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος εἰς δικαστικὴν διαμάχην μεταξύ τῆς κυριάρχου Μονῆς καί τῆς τότε Κοινότητος Κάστρου Λιμεναρίων· σήμερον ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς οἰκείας Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου.

Περὶ τῶν ἐπὶ μέρος προσφορῶν τῆς Μονῆς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Θάσου, μνημονεύομεν διὰ λόγους ἱστορικοῦς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς βοήθειαν διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ κτηριακοῦ συγκροτήματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καί Ἡμιγυμνασίου μεταξύ τῶν χωρίων Κάστρου καί Λιμεναρίων, καθὼς καί τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1923 εὐγενῆ προσφορὰν τριακοσίων πενήκοντα πασσάλων καστανάς ἑνὸς καί ἡμίσεος μέτρου διὰ τὴν περίφραξιν αὐτοῦ, κατόπιν αἰτήματος τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Κάστρου Λιμεναρίων⁵. Μὲ τὴν ἰδίαν εὐαι-

4. Βλ. τὸ ἀπὸ 19-10-1897 Γράμμα τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων πρὸς τοὺς Ἐφοροεπιτρόπους τῆς Κοινότητος Κάστρου Θάσου καί τὸ ἀπὸ 30-7-1898 Μαρτυρικὸν Γράμμα τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Κάστρου Θάσου πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ ἀνωτέρω Φακέλλου τῆς Μονῆς.

5. Βλ. τὴν ὑπ' ἀριθ. 149/20-7-1923 Αἴτησιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Κάστρου Λιμεναρίων τοῦ ἀνωτέρω Φακέλλου τῆς Μονῆς.

Ἡ λιθόκτιστος δώροφος οἰκία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων εἰς τὰ Λιμενάρια.

σθησίαν ἡ Μονή παρεχώρησε περιοχὴν τῆς εἰς τὰ Λιμενάρια διὰ νά δημιουργηθῆ ἐκεῖ προσφυγικός συνοικισμός, ὅπου ἐγκατεστάθησαν πολλοὶ πρόσφυγες μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν τοῦ 1922⁶.

Οἱ δεσμοὶ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων μετὰ τῆς Θάσου ἐνδέχεται νά εἶναι πολὺ παλαιοί, ἴσως ἀπὸ τὸν 10ον καὶ 11ον αἰ. ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀγίων Κτιτόρων αὐτῆς. Κατὰ μίαν παράδοσιν οἱ μεγάλοι κίονες τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς καὶ μέρος προφανῶς τῶν μαρμάρων τοῦ ἀρχαίου δαπέδου τῆς, πού ἀνάγονται εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, προέρχονται ἐκ λατομείου τῆς Θάσου.

Β') Ὁ Ὅσιος Εὐφρόσυνος ὁ Συγχωρημένος ὁ ἐν τῇ Μονῇ Ἰβήρων

Πρόκειται διὰ ἓνα οὐχὶ πολὺ γνωστὸν Ἰβηρίτην Ἅγιον, Θασίτην τῇ καταγωγῇ, πού ἔζησεν εἰς τὰ τέλη τοῦ 17ου καὶ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 18ου αἰ. Περί τοῦ Βίου του ὀλίγα καὶ μόνον γνωρίζομεν. Ἡ μόνη γραπτὴ μαρτυρία διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Ὁσίου Εὐφροσύνου ἐμπεριέχεται εἰς τὸν θαυμάσιον ἐκτενῆ Βίον τοῦ Ὁσίου Ἀκακίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου (+1730). Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης (+1809), ὅστις ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ *Νέον Μαρτυρολόγιον* μέγα μέρος τοῦ Βίου του καὶ "ἐν ἐπιτομῇ" τοὺς Βίους τῶν τριῶν Ὁσιομαρτύρων μαθητῶν του, παρέλειψε τὴν σχετικὴν μὲ τὸν Ὅσιον Εὐφρόσυνον μαρτυρίαν. Εἰς

6. Πρβλ. *Τσιλογεώργη Νικολάου*, Τὸ Μετόχι τῆς Μονῆς Ἰβήρων στό Κάστρο, Θασιακά, τόμος δέκατος (1996 -1997), Γ' Συμπόσιο Θασιακῶν Μελετῶν, Πρακτικά, Καβάλα 2001, σελ. 700-701.

Ὁ Ὅσιος Εὐφρόσυνος Ἰβηρίτης (Θασίτης). Τοιχογραφία εἰς τὴν Λιτὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου (1783).

τόν ὑπ' ἀριθ. 199 Κώδικα τῶν Καυσοκαλυβίων καί τόν ὑπ' ἀριθ. 2 τῆς Καλύβης τοῦ Ὁσίου Ἀκακίου, πού εἶναι αὐτόγραφοι τοῦ Καυσοκαλυβίτου παπᾶ Ἰωνᾶ κτήτορος τῆς ἀνωτέρω Καλύβης τό 1759, ἀναφέρονται εἰς τό τέλος τοῦ Βίου τοῦ Ὁσίου Ἀκακίου τό ἐξῆς: "Ὅτι ἐάν ἤθελεν ἀσθενήσῃ ἡ φύσις, βέβαια οὔτε ὁ ὄσιος π(ατ)ήρ ἡμῶν Ἀκάκιος ἤθελεν φθάσῃ εἰς τόσον ὕψος ἀρετῆς, οὔτε οἱ ἄλλοι τρεῖς ὀσιομάρτυρες, ὁποῦ ἐν τῷ μεταξύ εἶπομεν, ἤθελαν δώσῃ τοιοῦτον θαυμαστόν μαρτυρικόν θάνατον, ἄν(θρωπ)οι ὄντες, κ(αί) τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντες μέ τοῦ λόγου μας, οὔτε ἄλλοι πολλοί, οἵτινες κρυπτόμενοι ὡς πολύτιμοι μαργαρίται μέσα εἰς τοῦτο τό ἀγώνιμον ὄρος, τώρα πρό μικροῦ, πρός Κ(ύριον) ἐξεδήμησαν, οἷος ἦτον ὁ τρισόλβιος Εὐφρόσυνος ὅς κ(αί) Συγχωρημένος κοινῶς ὀνομαζόμενος· ὅστις ὡς ἄλλος ἥλιος ἔλαμψεν εἰς τήν σεβασμίαν μονήν τῶν Ἰβήρων, μεταχειριζόμενος τήν ὑπερβολικήν ἀπλότητα, κ(αί) βλέπων κ(αί) λέγων αἰνιγματωδῶς τοῦ καθ' ἑνός τήν ἀφανῆ τῆς ψυχῆς του κατάστασιν· οὔτινος κ(αί) τό λείψανον ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀνακομιδῆς οὐχ εὐρέθη. Κ(αί) ἕτεροι ἐν τοῖς ζῶσιν ἔτι ὄντες..." (σελ. 555-556).

Ὁ Ὅσιος Εὐφρόσυνος ἀπεικονίζεται ἐν Ἀγίῳ Ὄρει εἰς δύο τοιχογραφίας.

Ἡ πρώτη, φιλοτεχνηθεῖσα τό 1759, εὐρίσκεται εἰς τό Κυριακόν τῆς Σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων. Εὐρίσκεται δέ αὕτη ἀπέναντι ἀκριβῶς ἀπό τήν νοτίαν παρεϊάν τοῦ παραθύρου πού ἀνοίγεται πρός τήν Λιτὴν. Ἐδῶ ὁ Ὅσιος ἀπεικονίζεται ὡς γέρον μέ γκρίζον γένιον καί μικράν σγουράν κόμην· εἶναι δέ γονατιστός καί ἐνδεδυμένος μέ ῥοδόχρουν ἱμάτιον, μοναχικόν μανδύαν χρώματος λαδί καί μοναχικόν σχῆμα. Εἰς τήν ἄνω ἀριστεράν γωνίαν τῆς παραστάσεως ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή μέ κεφαλαῖα γράμματα. "Ὁ ὍΣΙΟΣ ΕΥΦΡΟΣΥΝΟΣ Ὁ Κ(ΑΙ) ΣΥΓΧΩΡΗΜΕΝΟΣ Ὁ ἘΝ Τῷ ἸΒΗΡῶ". Εἰς τήν δε-

ξιάν αὐτοῦ χεῖρα κρατᾶ ἀνοικτόν εἰλητάριον, ἐνῶ ἔχει ὑψωμένην τὴν ἀριστεράν εἰς χειρονομίαν λόγου. Ἡ ἐπιγραφή τοῦ εἰληταρίου εἶναι καὶ αὕτη μέ κεφαλαῖα γράμματα, λέγουσα τὰ ἑξῆς: "Ο ἘΝ ἈΠΛΟΤΗΤΙ ΚΑΡΔΙ(ΑΣ) ΔΙΑΤ(ΩΝ), ΚΑ'Ν ἘΝ ΜΕΣΩ ΘΟΡΙΒ(ΩΝ) Ἡ ΣΥΓΧΩΡΗΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ Κ(ΥΡΙΟ)Υ". Ἡ παράστασις αὕτη τοποθετεῖται εἰς τὰς τελευταίας δεκαετίας τοῦ 18ου αἰ.

Ἡ δευτέρα τοιχογραφία, φιλοτεχνηθεῖσα τὸ 1783, εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐσωρᾶχιον τοῦ τόξου τῆς νοτίας κιονοστοιχίας τοῦ νάρθηκος τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Ξηροποτάμου. Ἐδῶ ὁ Ὅσιος ἀπεικονίζεται μέ λευκά γένια καὶ κόμη· εἶναι δέ εἰς ὀρθίαν μετωπικὴν στάσιν μέ ὑψωμένην τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα καὶ εἰς τὴν ἀριστεράν κρατᾶ κλειστόν εἰλητάριον. Ὁ Ὅσιος ἐνταῦθα ἐπιγράφεται μέ κεφαλαῖα γράμματα ὡς ἑξῆς: "Ο ἉΓΙΟΣ/ ΕΥΦΡΟΣ/ΥΝΟΣ/ΘΑΣΙΤΗΣ". Μέ τὸ ἐπίθετον Θασίτης προσδιορίζεται ἀσφαλῶς ἡ πατρίς τοῦ Ὁσίου, πλὴν ὅμως τυγχάνουν ἄγνωστα ὁ συγκεκριμένος τόπος τῆς γεννήσεώς του καὶ τὰ ἐπίλοιπα τοῦ Βίου του. Εὐελπιστοῦμεν ὅτι εἰς τὸ μέλλον θά εἴμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νά ἔχωμεν περισσότερα στοιχεῖα διὰ τὸν σπουδαῖον αὐτόν Ὅσιον, ὅστις συναριθμεῖται μεταξύ τῶν 53 ἕως σήμερον γνωστῶν Ἰβηρίτων Ἀγίων⁷.

Γ') Ἡ θαυματουργὸς Εἰκὼν τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων Παναγία ἢ Θασίτισσα

Ἐνωθεν τῆς λεγομένης βασιλικῆς πύλης τοῦ Κεντρικοῦ Ἱ. Ναοῦ (Καθολικοῦ) τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων, ἐορτάζοντος εἰς τὴν Ἁγίαν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου (Αὐγούστου 15), ὑπάρχει ἐντὸς γυψίνου ἀψιδώματος μία ἐπεζωγραφημένη τοιχογραφία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ παράδοσις τῆς Μονῆς λέγει τὰ ἑξῆς:

Αὕτη ἦτο πρότερον εἰς ἓν Μετόχιον τῆς Μονῆς ἐν Θάσῳ. Ὑπῆρχε δέ ἐκεῖ εἰς Μοναχός, οἰκονόμος προφανῶς, ὅστις τὴν ηὐλαβεῖτο πολὺ. Εἰς μίαν ὅμως ἔφοδον τῶν Τούρκων κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Τουρκοκρατίας ὁ Μοναχός ἀπεφάσισε νά ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν, πρὸς ἀποφυγὴν συλλήψεως ὑπ' αὐτῶν. Πρὶν δέ ἀναχωρήσῃ ἐστράφη πρὸς τὴν Εἰκόνα τῆς Θεοτόκου λέγων μετὰ συγκινήσεως:

7. Πρβλ. Ἰουστίνου (Ἱερομονάχου) Σιμωνοπετρίτου, Ὁ ὄσιος Εὐφρόσυνος ὁ Συγχωρημένος ὁ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων, περ. "Πρωτάτον", ἀριθ. 22, Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1990, σελ. 46-49. - Πορφυρίου (Μοναχοῦ) Σιμωνοπετρίτου, Μία ἀκόμη τοιχογραφία τοῦ Ὁσίου Εὐφροσύνου, περ. "Πρωτάτον", ἀριθ. 78, Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 2000, σελ. 65-66. - Παταπίου (Μοναχοῦ), Ὁ Ἅγιος Ἀκάκιος ὁ Κανσοκαλυβίτης- Ἀπὸ τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας στὸν κήπο τοῦ Θεοῦ, ἔκδοσις Ἱ. Καλύβης Ἀγ. Ἀκακίου - Κανσοκαλύβια, σειρά "Ἐρημοπολίτες" ἀριθ. 7, Ἅγιον Ὄρος 2001, σελ. 226-227, σημ. 87. - Νικολοπούλου Μαξίμου (Μοναχοῦ) Ἰβηρίτου, Οἱ Ἅγιοι τῆς ἐν Ἄθῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων, περ. "Πρωτάτον", ἀριθ. 106, Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 2007, σελ. 207-211.

Ἡ θαυματουργός Εἰκὼν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων Παναγία ἢ Θεασίτισσα (ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης τοῦ Καθολικοῦ).

Παναγία μου, φεύγω ἀπ' ἐδῶ, ἀλλ' ἐσέ ποῦ θά σέ ἀφήσω; Αὐθις ἤκουσε φωνήν, λέγουσα: Λάβε εἰς χεῖράς σου ἐν αἰχμηρόν ἀντικείμενον καί σκάψε πέριξ τῆς Εἰκόνοσ μου, εἶτα δέ ἀναχώρησον ἐντεῦθεν, ὕπαγε εἰς τήν Μονήν σου εἰ τό Ἅγιον Ὅρος καί ἐκεῖ θά μέ εὔρησ. Πράγματι ἐλθὼν οὗτος εἰς τήν Μονήν τῆς μετανοίας του ἐπληροφορήθη εὐθύς τό ἐξαισίον τοῦτο γεγονός, δηλ. ὅτι ἡ Εἰκὼν ἢ Θεασίτισσα ὄλως παραδόξως ἦλθε μόνη της καί ἐνετοιχίσθη ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀμμοκονιάματος εἰς τήν θέσιν πού εὐρίσκεται ἕως σήμερον.

Ὁ ἱστορικός Γεράσιμος Σμυρνάκης, περιγράφων τό Καθολικόν τῆς Μονῆς εἰς τό ἐν ἔτει 1903 ἐκδοθέν περισπούδαστον πόνημά του διά τό Ἅγιον Ὅρος, σημειοῖ τά ἐξῆς διά τήν Εἰκόνα ταύτην: "Ἐπί τοῦ ὑπερθύρου τῆς Λιτῆς ὑπάρχει ἐν τοιχογραφίᾳ ἡ Θεοτόκος, κομισθεῖσα ἐκ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἐν Θάσῳ Μετοχίου τῆς Μονῆς κατ' ἐπιταγήν αὐτῆς πρός τόν ἐκεῖθεν εἰς τήν Μονήν αὐτοῦ ἀπερχόμενον οἰκονόμον ἕνεκα ἐπιδρομῶν. Αὕτη ἐπιδιωρθώθη τῷ 1892 δαπάνη τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Κυρίλλου τοῦ ἐξ Ἡρακλείτης, ἀλλά πολύ ἀτέχνως"⁸.

Ἐπί πλέον, εἰς τήν μαρμαρίνον προμετωπίδα τῆς ἀνωτέρω πύλης ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σχετική κεφαλαιογράμματος ἐπιγραφή: "ΑΥΤΗ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ ΕΙΚΩΝ/ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟ(Σ) ΠΡΟ ΧΡΟΝΩΝ ΠΟΛΛΩΝ/

8. Βλ. Σμυρνάκη Γερασίμου, Τό Ἅγιον Ὅρος, ἐκδόσεις "Πανσέληνος", φωτογραφική ἀνατύπωση ἀπό τήν ἐκδοση 1903, Καρυές Ἁγίου Ὁρους 1988, σελ. 468.

*ΜΕΤΕΝΕΧΘΕΙΣΑ ΔΙΑ ΘΑΥΜΑΤΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΘΑΣΟΥ ΕΙΣ/ ΤΗΝ
ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ ΚΑΙ ΤΕΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΗΝ ΟΡΑΤΑΙ / ΘΕΣΙΝ
ΝΥΝ ΔΕ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΕΞ ΗΡΑ/ΚΛΕΙΤΣΑΣ ΑΡ-
ΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ/ ΙΒΗΡΙΤΟΥ. ΧΕΙΡ ΜΙΧΑΗΛΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ/
ΕΝ ΕΤΕΙ 1892".*

Ἐξ ὧσων δυνάμεθα νά συμπεράνωμεν, ἡ θαυματουργός αὐτή Εἰκὼν εὐρίσκειτο πρότερον εἰς τὸν μνημονευθέντα ἀρχαῖον Ἱ. Ναὸν τοῦ ἐν Θάσῳ Ἰβηρικῶν Μετοχίου Κάστρου Λιμεναρίων (εἰς τὴν Σκάλαν τῶν Λιμεναρίων), ἐνθ' ἀνηγέρθη τὸ 1880 ὑπὸ τῶν Ἰβηρικῶν ὁ νέος Ἱ. Ναὸς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ Ἁγίου Νικολάου. Τὸ δὲ ἐξαισιον γεγρονός τῆς ἐκ Θάσου ἀναχωρήσεώς τῆς, ἐνδέχεται νά συνέβῃ εἰς τὸν καιρὸν τῆς καταλήψεως τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1454 καὶ 1456, ἢ καὶ ἐνωρίτερον εἰς τὰ μέσα τοῦ 14ου αἰ., πού ἡ Θάσος ἐδέχθη ἐπανειλημμένας ἐπιδρομὰς Τούρκων πειρατῶν ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ Ἀγιορειτικαὶ Ἱεραὶ Μοναὶ Φιλοθέου καὶ Καρακάλλου εἶχον κτήσεις εἰς τὴν Θάσον ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 13ου αἰ. ἡ δὲ Ἱ. Μονὴ Ἰβήρων, ἀκολουθοῦσα καὶ αὐτὴ τὸ παράδειγμα τῶν ἀνωτέρω γειτονικῶν τῆς Μονῶν, ὅπωςδὴποτε πρέπει νά εἶχε περισσοτέρας σχέσεις μετ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν τελευταίων βυζαντινῶν ἐτῶν, ἐκτός τῆς ἐποχῆς τῶν Κιτιόρων τῆς κατὰ τὸν 10ον καὶ 11ον αἰ., πού μετέφερον ἐκεῖθεν δομικὸν καθὼς ἐλέχθη ὑλικὸν διὰ τὸ μέγα Καθολικὸν τῆς Μονῆς. Ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ τῆς Εἰκόνος, ἐκφράζομεν ἐν κατακλείδι τὴν γνώμην, ὅτι εἰς περιπτώσιν καθαρισμοῦ τῆς ἴσως ἀποδειχθῆ ἢ ἀρχαιοτέρα τοιχογραφία τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς· ἐπὶ πλέον θά ἔχωμεν καὶ μίαν ἀρτιωτέραν χρονολογικὴν προσέγγισιν τῶν γεγονότων⁹.

Ταῦτα περὶ τῶν πνευματικῶν σχέσεων Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων καὶ Θάσου. Παράλειψις θά ἦτο ἐάν εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν δέν ἐμνημονεύοντο γενικῶς

9. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Η' Συνεδρίας τοῦ Ε' Συμποσίου Θασιακῶν Μελετῶν, Δευτέρα 11/24 Σεπτεμβρίου 2007, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον "Alexandra Beach" Ποιοῦ Θάσου ἐξεφράσθησαν εἰς τὸν εἰσηγητὴν Γέροντα Μάξιμον Ἰβηρίτην διάφοροι ἀπόψεις διὰ τὴν θαυματουργὸν ταύτην Εἰκόνα. Ἡ ἐκ Καβάλας ἀρχαιολόγος κ. Δαδάκη Σταυρούλα, ἔχουσα μελετήσει καὶ ἀποτυπώσει πολλὰ θασιακά μνημεῖα, συνεφώνησε μετ' αὐτὴν τὴν ἀποψιν τοῦ εἰσηγητοῦ· ἡ δὲ ἐκ Καβάλας ἀρχιτέκτων κ. Ἀγγελούδη Σαφφῶ, ἀσχοληθεῖσα καὶ αὐτὴ ἐπιστημονικῶς μετ' αὐτὴν θασιακά μνημεῖα, ἐξέφρασε τὴν ἀποψιν ὅτι ἡ Εἰκὼν προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἰβηρικὸν Μετόχιον τῆς Κακιᾶς Ῥάχης "τὸ ὁποῖον κατεστράφη ὑπὸ πειρατῶν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Κρητικοῦ πολέμου (1651)".

10. Ὁ σπουδαιότερος ἐκπρόσωπος τῶν Θασιῶν ἢ Θασιτῶν Ἰβηρικῶν πατέρων, Ὁσιος Εὐφρόσυνος ὁ Συγχωρημένος, δυστυχῶς τυγχάνει τελείως ἀγνωστος εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς του. Ἀξίζει ὅμως νά σημειωθῆ ὅτι εἰς τὴν γενομένην εἰσήγησιν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ Συμποσίῳ τοῦ ἐξ Ἀρναίας Χαλκιδικῆς φιλόλογος κ. Κύρου Δημητρίου, περὶ τῶν σχέσεων τῆς Θάσου μετ' τὴν Ἱ. Μονὴν Κωνσταμονίτου Ἁγίου Ὁρους Ἄθω κατὰ τὸ β' ἡμῖσι τοῦ 19ου αἰ. καὶ κατὰ τὴν α' εἰκοσαετίαν τοῦ 20οῦ αἰ., μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπαρουσιάσθη καὶ ἐν Κατάστιχον τῆς Ἱ. Μονῆς Κωνσταμονίτου τοῦ 1910, εἰς τὸ ὁποῖον

καὶ ἅπαντες οἱ ἐκ Θάσου ὀρμώμενοι Ἰβηροῖται πατέρες¹⁰, καθὼς καὶ πολλοὶ ἐργάται Θασιῖται, πού διηκόνησαν τὴν Σεβασμίαν Μονὴν τῆς Παναγίας Πορταϊτίσσης καὶ κοίτονται ἐν ἀναπαύσει εἰς τὸ Ἰβηρικὸν Κοιμητήριον. Τὰ Μοναχολόγια τῆς Μονῆς ταύτης, αἱ Παρθήσιαί τῆς Ἁγίας Προθέσεως, αἱ ἐνθυμήσεις εἰς χειρόγραφα καὶ ἄλλα ἀποτελοῦν τεκμήριον καὶ εὐχὴν διὰ μεγαλύτερον ἐν τῷ μέλλοντι πνευματικὸν δεσμόν, πρὸς κοινόν ὄφελος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

1

1898 Μαΐου 19

Πωλητήριον

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητηρίου ἐγγράφου δηλὸν γίνεται ὅτι οἱ ὑπογεγραμμένοι Δημήτριος Ἀποστόλου καὶ Βαρβαρίνα Δ. Ἀποστόλου πωλοῦμεν οἰκεία θελήσει καὶ προαιρέσει τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμίᾳ Μονῇ τῶν Ἰβήρων τὰ ἐξῆς ἰδιοκτητὰ μας κτήματα, ἐλεύθερα πάσης ὑποθήκης καὶ παντός χρέους καὶ ἐν τῷ κάμπῳ Καλλιράχης σποραδικῶς εὕρισκόμενα ὡς ἐξῆς: Εἰς Καφοκέφαλον ἐν ἐλαιόδενδρον, εἰς Παναγούδα ἐν, εἰς Γαυράδικα ἐν τετραδίχαλον, εἰς Σανιδᾶ τέσσαρα, εἰς βραχάδιον δύο, εἰς Μελισσοῦ χωράφιον Δημητροῦ ἐν, εἰς Γονιά ἕξ, ἐξ ὧν τὸ ἐν διχαλόν, εἰς Ἁγίαν Μαρίναν δύο, εἰς κάτω Παλαιόχωραν ἐν, καὶ δύο εἰς κάμπον Καζαβήτης εὕρισκόμενα τὸ μὲν εἰς Φτέρες παρὰ τὸ τοῦ κ. Δρακοντίου Φωτίου, τὸ δὲ εἰς Ἁγιον Γεώργιον, ἥτοι τὸ ὅλον εἴκοσι καὶ ἐν, ἀντί γροσίων χιλίων πεντακοσίων Ἀριθ. 1500, ἅτινα ἐλάβομεν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Δι' ὃ κηρύττομεν τὴν Ἱεράν Μονὴν τῶν Ἰβήρων ἰδιοκτήτην καὶ ἐξουσιαστήν τῶν ἄνω ἐλαιοδένδρων, παραιτούμενοι ἡμεῖς τε καὶ πᾶς συγγενῆς παντός ἐπ' αὐτῶν δικαιώματος.

Ἐν Καλλιράχῃ τῇ 19 Μαΐου 1898

Δημήτριος Ἀποστόλου Παγώνας πωλῶ τὰ ἄνωθεν καὶ ὡς ἀγράμματος ὑπογράφομαι διὰ χειρὸς Θεοδώρου Ἀργυροπούλου, ἐγὼ δὲ σταυροτυπῶ +

βαρβαρίνα Δημητρίου Ἀποστόλου.

πολῶ τὰ ἄνωθεν κτήματα καὶ ὡς ἀγράμματος ἠπογράφομε διὰ χειρῶς τοῦ υἱοῦ μου Ἀποστόλου ἐγὼ δὲ θέτω τὸ σημεῖον τοῦ σταβροῦ

Κωνσταντῖνος Παπᾶ Δημητρίου μάρτυς
+ Ἐ. Ἀργυρόπουλος μάρτυς

εἶναι ἐγγεγραμμένος ἱερεὺς τις Εὐφρόσυνος Θασιῖτης, ἐλεούμενος ὑπὸ τῶν Κωνσταντινῶν. Οὗτος ἐνδέχεται νὰ φέρῃ ἐκ πνευματικῆς κληρονομίας τὸ ὄνομα τοῦ συμπατριώτου τοῦ Ἰβηρίτου Ὁσίου.

Χρονολογία εἰς τὸν ἀριθμὸν.	Ἦθος.	Ἰβήρων.	Θάσου.
18 αὐγ. 1862	Πατ. Κωνσταντῖνος	Κωνσταντῖνος, βαρ- κωλάτης.	Κ. Παυλῆος κ. ἄλλοι.
1 Αὐγ. 1907	Βασίλειος Στυλίου.		Ἰωάν. Παπαγιάννου, Δ. Ἰωάν. Παπαγιάννου, Δ.
1 Ἰανουαρίου 1896	Κωνσταντῖνος Κωνσταντῖνου.		Ἰωάν. Παπαγιάννου, Δ.
17 Ἰουλίου 1831		Πατ. Κωνσταντῖνος κ. ἄλλοι	
17 Φεβ. 1893	Βασίλειος Καραβάνης	Ματθαίου.	Ἰωάν. Παπαγιάννου, Δ. Ἰωάν. Παπαγιάννου, Δ.
10 Ἰουλίου 1857.			
25 Ὀκτωβ. 1895	Χρ. Στυλίου.		
10 Ὀκτωβ. 1872			Ἰωάν. Παπαγιάννου κ. ἄλλοι.
19 Μαΐου 1898	Δ. Α. Παπαγιάννου.		Κωνσ. Παπαγιάννου κ. ἄλλοι.
17 Αὐγ. 1919		Β. Παπαγιάννου	Ἰωάν. Παπαγιάννου.